

Średniowiecze, HISTORIA POWSZECHNA (szkoła podstawowa/średnia).

Opis źródła.

Godny chwały (Laudabiliter) to nazwa bulli papieskiej wydanej przez papieża Hadriana IV w 1155 r. Dokument ten inicjuje początek dominacji angielskiej w Irlandii, trwającej aż do 1922 r. Bulla udzielała pełnomocnictwa i poparcia dla planów podboju Irlandii przez Henryka II, a także upoważniła angielskiego władcę do dokonania zmian w tamtejszym Kościele w duchu reformy gregoriańskiej. Kopia bulli znajduje się w pracy Giraldusa Cambrensisa *Expugnatio Hibernica*. Należy pamiętać, że autentyczność tego dokumentu była kwestionowana¹.

Miejsca wydania.

Irish Historical Documents, 1172–1922, wyd. E. Curtis, R.B. McDowell, London 1943, s. 17–18.

Kucharski A., *Historia Irlandii w źródłach 1155–1998*, Brzezia Łąka 2013, s. 15, 17.

Miejsce przechowywania oryginału źródła.

Brak oryginału i kopii dokumentu.

Tekst źródła.

GODNY CHWAŁY (1155)

Adrian, biskup, sługa sług bożych, do naszego umiłowanego syna w Chrystusie, znamienitego króla Anglików, pozdrawiając i śląc apostołskie błogosławieństwo.

Chwalebnie i pożytecznie Wasza Królewska Mość rozważasz rozszerzenie chwały Waszego imienia na ziemi i przygotowując sobie nagrodę wiecznego szczęścia w niebie, mając na celu, jak też i przystoi katolickiemu księciu, powiększenie granic Kościoła, by głosić prawdy religii Chrystusowej prymitywnemu i pozostającemu w ignorancji ludowi, oraz wykorzenienie narośli przywar z pola Pańskiego; a w celu lepszej realizacji tego zamierzenia, rady i dobrej woli stolicy apostołskiej szukasz. W dążeniu za przedmiotem twych zabiegów, czym bardziej wyniosły twój cel i większa rozwaga, tym większego dzieła z Bożą pomocą dokonasz, o czym jesteśmy przekonani. Jakoż i przedsięwzięcia wszczęte w zapale wiary i miłości dla religii mają w

¹ A. Kucharski, *Historia Irlandii w źródłach 1155–1998*, Brzezia Łąka 2013, s. 6, 15.

zwyczaju osiągnąć pomyślny koniec i rezultat. Zaiste, jak wasza ekscelencja przyznajesz, niewątpliwie Irlandia i wszystkie wyspy, na które padło światło Chrystusa, syna prawości, i które zaakceptowały doktryny wiary chrześcijańskiej, podlegają jurysdykcji błogosławionego Piotra i świętego Kościoła Rzymskiego; co biorąc pod rozwagę, tym bardziej szczęśliwi jesteśmy, mogąc zasiać w nich ziarno wiary miłej Bogu, ważąc jednak w sumieniu, iż w tej sprawie surowszy rachunek odtąd będzie od nas wymagany.

Jako iż, synu umiłowany w Chrystusie, wyraziłeś nam swe pragnienie, by wkroczyć na wyspę Irlandii, aby poddać lud ją zamieszkujący prawu i wykorzeni z nich plewy przywar, oraz wolę płacenia błogosławionemu Piotrowi rocznego trybutu w wysokości jednego pensa od każdego domostwa i by utrzymać prawa Kościołów całej tej ziemi nienaruszone: my, zaspokajając twą pobożność i godne pochwały pragnienie, z należyłą przychylnością wyrażając łaskawą zgodę dla twej prośby, niniejszym wyrażamy nasze zadowolenie oraz wolę, byś z zamiarem powiększenia granic Kościoła, wstrzymania upadku płynącego z przywar, odwracania bezbożnych obyczajów i siania cnoty dla wzrostu religii Chrystusowej wkroczył na tę wyspę i dokonał wszystkiego, co może przynieść chwałę Bogu a dobro onej ziemi; i aby lud tamtejszy przyjął cię z honorami i czcił jako swojego pana: to zastrzegając, że prawa Kościołów pozostawać będą zawsze w niczym nienaruszone oraz roczny trybut jednego pensa od każdego domostwa błogosławionemu Piotrowi i Świętemu Kościołowi Rzymskiemu spełniany będzie. Jeśli więc wprowadzisz plan swój w czyn, niechaj twą troską będzie, aby pouczać ten lud o dobrej drodze życia i tak postępować, zarówno osobiście, jak przez pośredników, których w wierze znajdziesz, w słowie i czynach stosownych dla tego zadania, by Kościół tam mógł wzrastać w poważaniu, religia Chrystusowa mogła się zakorzenić i umacniać, a wszystkie sprawy odnoszące się do chwały Bożej i zbawienia dusz tak sprawowane były, byś mógł zasłużyć na pełnię wiecznej nagrody z rąk Boga, imię zaś twe znane i sławione było na ziemi po wsze czasy.

Słowniczek pojęć.

Hadrian IV – ur. ok. 1100, zm. 1 września 1159 r.; właściwie Nicholas Breakspear. Był jedynym Anglikiem obranym na urząd papieża, sprawował pontyfikat w latach 1154–1159. Wcześniej jako legat papieski został wysłany do Skandynawii, gdzie reformował Kościół katolicki na zasadach gregoriańskich. Jako papież przystąpił do zdecydowania o umacnianiu swej władzy. Za zamordowanie kardynała Rzym po raz pierwszy został przez papieża obłożony interdyktem. Z rąk Hadriana IV koronę cesarską otrzymał Fryderyk Barbarossa, z którym w

późniejszym czasie był skonfliktowany na tle walki o hegemonię. Temu papieżowi przypisuje się zachęcenie Henryka II do aneksji Irlandii².

Król Anglików – tu: Henryk II – https://pl.wikipedia.org/wiki/Henryk_II_Plantagenet.

Błogosławiony Piotr – tu: Stolica Apostolska.

Pytania do źródła.

- Pytania dla uczniów szkoły podstawowej i uczniów szkoły średniej (poziom podstawowy).

Jakie obowiązki na króla Anglii i mieszkańców Irlandii nakłada bulla?

Jak nazywa się wspomniana w bulli Hadriana IV opłata na rzecz papieża? Co jej uiszczenie z danego kraju miało symbolizować?

Kto – według treści pisma papieskiego – był inicjatorem jego wydania? Uzasadnij odpowiedź.

- Pytania dla uczniów szkoły średniej (poziom rozszerzony): pytania dla poziomu podstawowego, a ponadto:

Jakiemu świętemu tradycja przypisywała chrystianizację Irlandii?

Jaką rolę w ukonstytuowaniu Kościoła i kulturze w Irlandii odgrywał monastycyzm?

Czym były wspomniane przez Hadriana IV „narośle przywar”, „plewy przywar”?

Wskazówki.

Szukając odpowiedzi na niektóre z pytań należy pamiętać o tym, że Irlandia była już za pontyfikatu Hadriana IV schrystianizowana, a proces ten zaczął się stosunkowo wcześnie. Chrześcijaństwo iryjskie miało także charakterystyczne tylko dla niej cechy. To znacznie utrudniło podbój Irlandii przez Anglię, a nawet było jedną z przyczyn celtyzacji przybywających tu osadników angielskich.

Literatura pomocnicza.

Grzybowski S., *Historia Irlandii*, Wrocław–Warszawa–Kraków 1998.

Płachecki J., *Kształtowanie się zębów państwowości Irlandii: od osadnictwa celtyckiego*

do Unii z Wielką Brytanią w 1801 roku, „Rocznik Żyrardowski” 2008, t. 6, s. 47–76
(https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Rocznik_Zyrardowski/Rocznik_Zyrardowski-r2008-t6/Rocznik_Zyrardowski-r2008-t6-s47-76/Rocznik_Zyrardowski-r2008-t6-s47-76.pdf).

² K. Dopierała, *Księga papieża*, Poznań 1996, s. 178–180; M. Gryczyński, *Poczet papieży. Od św. Piotra do Jana Pawła II i Benedykta XVI*, Poznań 2006, s. 146–147.

Najważniejsze cezury.

W 1155 r. Hadrian IV, wspomniany wyżej papież, koronował w Rzymie na cesarza Fryderyka Barbarosę. Wkrótce jednak między papieżem a cesarzem odnowił się konflikt o inwestyturę. We wspomnianym 1155 r. także we Włoszech, a dokładnie w Genui, wystawione zostały pierwsze weksle.

Imię i nazwisko osoby opracowującej rekord: Karolina Maciaszek.